

***Sowerbyella brevispora* Harmaja nieuw voor Nederland**

Adema, H. 2012. *Sowerbyella brevispora* Harmaja, new in The Netherlands. *Coolia* 55(2): 82–84.

Sinds afgelopen voorjaar trek ik er regelmatig op uit om foto's te maken met ons paddenstoelclubje, bestaande uit Herman Berkhoudt, Joop Vlieg, Jan Meijvogel en ik. Maandag 28 november 2011 kwam het voorstel om naar Het Coepelduijn bij Katwijk te gaan. Het Coepelduijn is een aaneengesloten gebied tussen Katwijk en Noordwijk en bestaat vrijwel geheel uit boomloos duin, zoals duin hoort te zijn. Helaas moest ik die dag werken. Ik had wel gezegd: "als je iets vindt dat je niet kent, kom er dan even mee langs op Naturalis". Joop kwam een paar dagen later met een fragment van een bekerzwam. Deze groeide in het kale duinzand tussen grassen, zeggen en zwerfvuil (Figuur 1).

"Ha", zei ik enthousiast, "dat ziet er uit als *Peziza repanda*, niet verbazingwekkend zo laat in het seizoen, ik leg hem morgen wel onder de microscoop." Dezelfde dag kreeg ik van Herman en Joop foto's opgestuurd, die me meteen aan *Peziza* deden twifelen, vooral vanwege de ronde schijf en de vrijwel citroengele kleur van het vruchtlichaam (Figuur 2).

De volgende dag maakte ik een pletpreparaat onder de prepareermicroscoop en deed er een druppel Melzer's reagens op. Tot mijn stomme verbazing gebeurde er niks, een stukje *Peziza* kleurt gelijk zwart onder het binoculair. Onder de microscoop bleek het al snel geen *Peziza* te zijn. De asci verkleurden in de verste verten niet blauw aan de top en de sporen waren fijn granuleerd (Figuur 3). Met de Wetenschappelijke Mededeling van de KNNV no. 69 van Maas

***Figuur 1.* Coepelduijn zuid, biotoop van *Sowerbyella brevispora*. (Foto: Joop Vlieg)**

Geesteranus (1967) kwam ik uit op een Wortelbekerzwam, *Sowerbyella* spec.

Wat ik ook probeerde met andere mogelijkheden in de splitsingen in de tabel, het was en bleef een Wortelbekerzwam. In het Overzicht van de Paddestoelen van Nederland (Arnolds et al. 1995) staan drie soorten, en ik kwam al snel tot de conclusie dat het gezien de gele kleur de Gele wortelbekerzwam, *S. radiculata* (Sow.: Fr.) Nannf. zou zijn, al sinds mijn middelbare schooltijd een wenssoort van me, gezien het plaatje in Elseviers Paddestoelengids (M. Lange, 1964). Voor de zekerheid heb

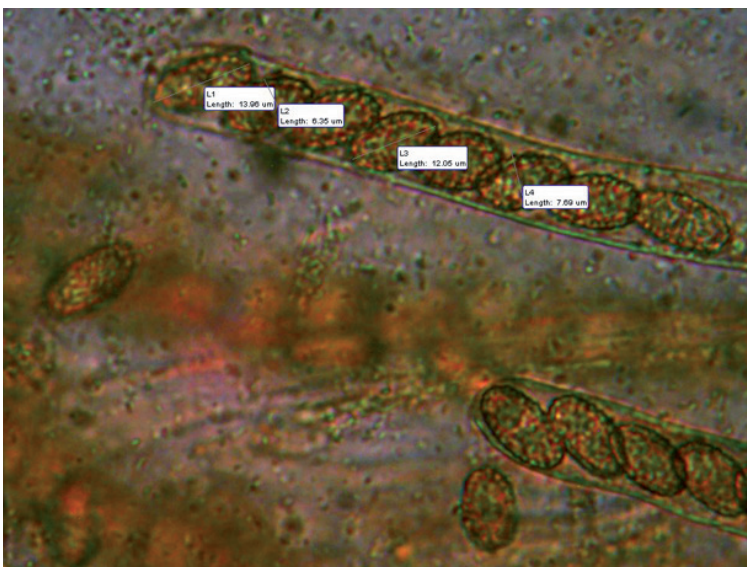

Figuur 2. *Sowerbyella brevispora*, Coepelduyn, 28 november 2011. (Foto: Joop Vlieg)

ik Joop gevraagd nog terug te gaan om er een foto van te maken om er zeker van te zijn dat het vruchtlichaam een steel had. De steel was er wel, maar korter dan die van *S. radiculata*. Dus toch twijfel. Vervolgens heb ik de foto naar Aldert Gutter gestuurd voor de Bijzondere Waarnemingen op de website en die mailde direct terug: “Fantastische vondst, maar er zijn 7 soorten in het genus *Sowerbyella*. Je moet de artikelen van Moravec in ‘Mycotaxon’ (1985) en ‘Mycologia Helvetica’ (1985a, 1985b) bekijken.” Zo gezegd, zo gedaan. Van de zeven soorten die Moravec behandelt, zijn er 6 met sporen van 14 μm en meer, en één met sporen van 9–12 μm (Figuur 4), (met een uitschieter in mijn preparaat van 13 μm (Figuur 3)).

Die ene soort is *Sowerbyella brevispora* Harmaja. Uiteraard heeft de soort nog geen Nederlandse naam. Ik stel voor: Kortsporige wortelbekerzwam.

Ik wilde de soort zelf ook vinden en heb Joop gevraagd waar die stond. Joop heeft het me aangeezen op Google Earth en er bij verteld dat er een stokje bij stond met een

Figuur 3. Sporen onder de Bresser microscoop in Melzer's reagens. (Foto: Hans Adema)

stuk blauw landbouwplastic. Nadat ik een half uur had rondgebanjerd en tegen mezelf zei, “ik kap ermee” viel mijn oog op een stokje. En ja, daar stond de bekerzwam te pronken (Figuur 5). Alleen het landbouwplastic was weggewaaid.

Het exsicaat van het materiaal dat ik maakte, gaat zo spoedig mogelijk naar de collectie van het NCB Naturalis, maar dat breng ik pas wanneer alle kamers in het Van Steenisgebouw zijn herschikt, om te voorkomen dat het materiaal zoek raakt. Al was het alleen maar vanwege het feit dat er een enorme onderbezetting is op de afdeling Mycologie.

Hopelijk komt de ‘Kortsporige wortelbekerzwam’ volgend jaar op deze plek terug. Joop heeft de vindplaats nauwkeurig opgemeten en gemarkeerd. Dit is de plek: 52.214919 NB, 04.410123 OL.

Literatuur

- Arnolds, E., Kuyper, Th. W., Noordeloos, M.E., 1995. Overzicht van de paddestoelen in Nederland.
Lange, M., 1964. Elseviers Paddenstoelengids.
Maas Geesteranus, R.A., 1967, De fungi van Nederland. II. Pezizales – deel I – discinaceae, helvellaceae, morchellaceae, pezizaceae, rhizinaceae. Wet. Meded. Kon. Ned. Natuurh. Ver. 69: 1–72.
Moravic, J., 1985. A taxonomic revision of the genus *Sowerbyella* Nannfeldt (Discomycetes, Pezizales). Mycotaxon XXIII: 483–496
Moravic, J., 1985b. Taxonomic revision within the genus *Sowerbyella*. Mycologia Helvetica vol. I: 427–442.

Hans Adema, Leiden

Figuur 5. *Sowerbyella brevispora*, *Coepelduyn*, 9 december 2011. (Foto: Hans Adema)

Figuur 4. *Asci en sporen in water.* (Foto: E.J. van Nieukerken, NCB Naturalis, Leiden)

